

Vides pārraudzības valsts birojs

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67321173, e-pasts pasts@vpvb.gov.lv, www.vpvb.gov.lv

Rīgā

19.05.2022

Atzinums Nr. 4-03/11/2022

Par Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas Stratēģiskā plāna 2023.–2027. gadam vides pārskatu

Plānošanas dokumenta izstrādātājs:

Latvijas Republikas Zemkopības ministrija, reģistrācijas Nr. 90000064161, adrese: Republikas laukums 2, Rīga, LV-1010, e-pasts: pasts@zm.dov.lv (turpmāk – Izstrādātāja).

Vides pārskata sagatavotājs:

Agroresursu un ekonomikas institūts, reģistrācijas Nr. 90002137506, adrese: Zinātnes iela 2, Priekuļi, Priekuļu pagasts, Cēsu novads, LV-4126 e-pasts: arei@arei.lv (turpmāk – Sagatavotājs).

Plānošanas dokuments:

Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas Stratēģiskais plāns 2023. – 2027. gadam

Sagatavotājs 2022. gada 21. martā Vides pārraudzības valsts birojā (turpmāk – Birojs) ir iesniedzis Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas Stratēģiskā plāna 2023. – 2027. gadam (turpmāk – Stratēģiskais plāns) stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskatu.

Likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” (turpmāk – Novērtējuma likums) 23.⁵ panta sestā daļa noteic, ka Birojs sniedz atzinumu par vides pārskatu, ņemot vērā vides pārskata atbilstību normatīvo aktu prasībām un izraudzītā risinājuma pamatojumu, kā arī nosaka termiņus, kādos izstrādātājs pēc plānošanas dokumenta apstiprināšanas iesniedz kompetentajai institūcijai¹ – Birojam – ziņojumu par plānošanas dokumenta īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, arī vides pārskatā neparedzētu ietekmi. Turpat noteikts, ka gadījumā, ja izraudzītais risinājums nav pietiekami pamatots, Birojs atzinumā norāda iebildumus, kas ņemami vērā, lemjot par plānošanas dokumenta apstiprināšanu.

Šis Biroja atzinums par Vides pārskatu sagatavots atbilstoši Novērtējuma likuma 23.⁵ panta sestās daļas prasībām, vērtējot izraudzītā risinājuma pamatojumu un tā ietekmes uz cilvēku veselību un vidi būtiskumu, un tajā ietverti iebildumi, kas ņemami vērā, lemjot par plānošanas dokumenta apstiprināšanu.

I Vides pārskatā ietvertā informācija un izraudzītā risinājuma pamatojums:

Plānošanas dokumenta Vides pārskats atbilstoši Ministru kabineta 2004. gada 23. marta

---

¹ Likuma 6. panta pirmā daļa.

noteikumu Nr.157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (turpmāk – Noteikumi Nr. 157) IV nodaļas “Vides pārskatā iekļaujamā informācija” 8. punktā noteiktajam ietver šādu informāciju:

1. Plānošanas dokumenta galvenie mērķi, risinājumi un iespējamās alternatīvas

- 1.1. Stratēģiskais plāns ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas nosaka atbalsta prioritātes un atbalsta instrumentus lauksaimniecības, kā arī lauku attīstības jomā. Stratēģiskā plāna īstenošanas ietvaru nosaka Eiropas Parlamenta un Padomes regula Nr. 2021/2115 (2021. gada 2. decembris), ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1305/2013 un (ES) Nr. 1307/2013.
- 1.2. Plānošanas dokuments atbilst tiem plānošanas dokumentiem, kuriem nepieciešams veikt Stratēģisko novērtējuma procedūru saskaņā ar ES direktīvu 2001/42/EK². Stratēģiskā novērtējuma mērķis ir integrēt vides aspektus Stratēģiskā plāna īstenošanā un lēmumu pieņemšanā, lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību.
- 1.3. Stratēģiskā plāna mērķis ir veicināt ilgtspējīgas un konkurētspējīgas lauksaimniecības nozares attīstību, kas var nodrošināt lauksaimnieku iztiku un veselīgu un ilgtspējīgu pārtiku sabiedrībai, kā arī dinamiskus lauku reģionus. Zemkopības ministrija, kas kā Vadošā iestāde ir atbildīga par Stratēģiskā plāna izstrādi, ir izvirzījusi vairākas nacionālās stratēģiskās nostādnes, kas kalpoja par ietvaru atbilstoša Stratēģiskā plāna atbalsta plānošanai:
  - 1.3.1. palielināt pievienoto vērtību, sadarbojoties un ražojot konkurētspējīgu produktu vietējam un eksporta tirgiem;
  - 1.3.2. kāpināt lauku saimniecību ieņēmumus līdz vidējiem valstī;
  - 1.3.3. plaukstoši lauku apvidi, veicinot ekonomisko aktivitāti, nodrošinot infrastruktūru un saglabājot apdzīvotību;
  - 1.3.4. zināšanās balstītu uzņēmējspēju veicināšana, sekmējot inovāciju un zinātne rezultātu ieviešanu praksē;
  - 1.3.5. katra saimniecība, efektīvi izmantojot resursus, iegulda bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā un klimata pārmaiņu mazināšanā un pielāgošanās klimata pārmaiņām pasākumos;
  - 1.3.6. droša un kvalitatīva vietējā pārtika, kas pieejama ikvienam patērētājam.
- 1.4. Stratēģiskajā plānā ir izvirzīti deviņi specifiskie mērķi (SM), kas aptver ilgtspējīgas attīstības ekonomisko, vides, klimata un sociālo aspektu: 1) SM1 nodrošināt taisnīgus ienākumus; 2) SM2 palielināt konkurentsipēju; 3) SM3 varas līdzsvars pārtikas ķēdē; 4) SM4 mazināt klimata pārmaiņas; 5) SM5 vidrūpe; 6) SM6 saglabāt ainavas un bioloģisko daudzveidību; 7) SM7 atbalstīt paaudžu nomaiņu; 8) SM8 plaukstoši lauku apvidi un 9) SM8 aizsargāt pārtikas un veselības kvalitāti, kā arī Stratēģiskajā plānā ir noteikti deviņi horizontālie mērķi.
- 1.5. Izskatot specifiskos mērķus un to īstenošanai plānotās rīcības, iespējams izdalīt tās rīcības, kuru realizēšana tiešā veidā var radīt ietekmi uz vidi, piemēram:

---

² Eiropas Parlamenta un Eiropas Savienības Padomes Direktīva 2001/42/EK par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu

- 1.5.1. Specifiskajam mērķim SM4 *mazināt klimata pārmaiņas* šādas rīcības: 1) SM4 V1 Samazināt SEG (siltumnīcefekta gāzu) emisijas no LIZ apsaimniekošanas, veicinot ilgtspējīgu prakšu īstenošanu; 2) SM4 V10 Kūdras purvu rekultivācija; 3) SM4 V2 Samazināt emisijas no lopkopības, veicināt emisiju mazinošo prakšu īstenošanu; 4) SM4 V4 Palielināt CO₂ piesaisti, veicinot meliorācijas sistēmu atjaunošanu; 5) SM4 V5 Veicināt organisko augšņu, neproduktīvo augšņu apmežošanu; 6) SM4 V6 Veicināt CO₂ piesaistes mežos, paaugstinot mežaudžu noturību pret klimata pārmaiņām; 7) SM4 V7 Atbalstīt klimata pārmaiņu pielāgošanās pasākumu īstenošanu un 8) SM4 V8 Veicināt energoefektīvus un resursu efektīvas izmantošanas ieguldījumus.
- 1.5.2. Specifiskajam mērķim SM5 *vidrūpe* šādas rīcības: 1) SM5 V5 Augsnes kvalitātes uzlabošana, veicinot struktūras uzlabošanu, ilgtspējīgu apsaimniekošanu; 2) SM5 V2 Ūdens kvalitātes uzlabošana, mazinot barības vielu noteci, īpaši riska ūdens objektu teritorijās; 3) SM5 V3 Amonjaka emisiju samazināšana, īstenojot amonjaka emisijas samazinošus pasākumus; 4) SM5 V5 Palielināt ar bioloģiskās lauksaimniecības metodēm apsaimniekoto platību; 5) SM5 V6 Nodrošināt mērķtiecīgu agrovides ieviešanu; 6) SM5 V7 Nodrošināt ūdens resursu pieejamību un efektīvu izmantošanu, mazinot klimata pārmaiņu radītos riskus un 7) SM5 V8 Ilgtspējīga augšņu auglības pārvaldība, uzlabojot mēslošanas plānošanu un augu aizsardzības līdzekļu lietošanu.
- 1.5.3. Specifiskajam mērķim SM6 *saglabāt ainavas un bioloģisko daudzveidību* šādas rīcības: 1) SM6 VI Veicināt bioloģiskas daudzveidības saglabāšanu zālajos un meža zemēs; 2) SM6 V2 Palielināt vides pasākumu, t.sk. bioloģiskās l/s ieguldījumu ekosistēmu pakalpojumu sniegšanā; 3) SM6 V4 Nodrošināt tipisko lauksaimniecības zemju ainavu un to elementu aizsardzību un 4) SM6 V6 Sekmēt augu apputeksnēšanu, veicinot ilgtspējīgas lauksaimniecības prakses īstenošanu.
- 1.6. Stratēģiskajā plānā specifisko mērķu sasniegšanai izvirzītajiem rīcības virzieniem ir noteikts prioritātes līmenis (augsts, vidējs vai zems), kā arī tas, vai šo rīcību vajadzības tiek risinātas ar konkrēto plānošanas dokumentu. Tā, piemēram, specifiskā mērķa SM4 *mazināt klimata pārmaiņas* rīcības virziena V10 *Kūdras purvu rekultivācija* ir noteikts augsts prioritārais līmenis, savukārt tā vajadzība ar plānošanas dokumentu netiek risināta, līdz ar to konkrētā plānotā rīcība, kuras īstenošana saistāma ar būtisku ietekmi uz vidi (ietekmējot klimata pārmaiņas), Stratēģiskā novērtējuma procedūras gaitā netiek vērtēta un Vides pārskatā nav apskatīta.
- 1.7. Stratēģiskajā plānā izdalītas intervences (ar kopīgo iznākumu rādītāju), kas cita starpā ir paredzētas, lai sniegtu lauksaimniekiem ienākumu atbalstu, kas stiprinās konkurētspēju ES kopējā tirgū un palīdzētu lauksaimniekiem ražot nekaitīgu un veselīgu pārtiku par pieejamu cenu, lai nodrošinātu Latvijas un ES iedzīvotājus ar kvalitatīvu, vietējās izcelsmes pārtiku. Kā atzīmēts Vides pārskatā, ar Stratēģiskā plāna intervencēm tiks veikti ieguldījumi, kas veicinās noteiktā nacionālā mērķa izpildi (Putnu³, Biotopu⁴, Ūdens⁵, Nitrātu⁶ direktīvas, klimata regulas u.c.), savukārt intervencēm plānotie rezultāti un sniedzamie mērķa rādītāji prognozēti, pamatojoties uz 2014. – 2020. gadu perioda pieredzi par pretendentu aktivitāti pasākumu izvēlē un līdz šim sasniegtajām raksturvērtībām pasākumu īstenošanas tendencēm pa gadiem, kā arī ņemot vērā kopējo intervencei pieejamo finansējumu

³Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību.

⁴Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību

⁵Padomes Direktīva 98/83/EK (1998. gada 3. novembris) par dzeramā ūdens kvalitāti.

⁶Padomes Direktīva 91/676/EEK (1991. gada 12. decembris) attiecībā uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti.

plānošanas periodā. Ar plānošanas dokumentu atbalsts tiek plānots, lai sekmētu gan nacionālo un ES mērķu sasniegšanu (jo īpaši, vides un klimata mērķus), gan arī tainsnīgā, mērķētā un līdzsvarotā veidā sasniegtu dažādās mērķauditorijas – dažāda lieluma saimniecības, uzņēmējus un nozares. KLP Stratēģiskā plāna regula paredz vairākus minimālā apjoma ieguldījums, t.sk. kopējais Stratēģiskā plāna ieguldījums vides un klimata mērķī – 40 %, jaunam atbalsta mehānismam – ekoshēmām – vismaz 25 % tiešo maksājumu, jauniem lauksaimniekiem – vismaz 3% tiešo maksājumu, vides un klimata pasākumiem – vismaz 35 % Eiropas lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) finansējuma, bet ne mazāk kā iepriekšējā periodā, savukārt LEADER pieejas ieviešanai – vismaz 5 % ELFLA finansējuma.

1.8. Atbilstoši Vides pārskatā norādītajam Stratēģiskā novērtējuma izstrādes laikā tiek izvērtētas plānošanas dokumenta iespējamās realizācijas alternatīvas/scenāriji:

1.8.1. 1. *alternatīva*, kas tiek uzskatīta par galveno alternatīvu, ir plānošanas dokumenta īstenošana. Lai izvērtētu 1. *alternatīvas* ietekmi uz vidi, tiek ņemta vērā visa pieejamā informācija par Stratēģiskā plāna plānotajiem pasākumiem, kā arī novērtēta šo pasākumu atbilstība vides aizsardzības prasībām un to īstenošanas iespējamās ietekmes.

1.8.2. “0” *alternatīva*, kas pēc būtības ir informācija par esošo vides stāvokli, kalpo par pamatu esošās situācijas analīzei, kā arī prognozei, ja plānošanas dokuments netiek realizēts, kas nozīmē, ka Latvija nesaņemtu plānoto atbalstu lauksaimniecības un lauku attīstības pasākumu īstenošanai.

1.8.3. Starp 1. *alternatīvu* pilnīgas plānošanas dokumenta īstenošanas un “0” *alternatīvu* iespējamās dažādas *starpalternatīvas*, ja Stratēģiskais plāns tiek īstenots daļēji. Šo alternatīvu vērtējumam Sagatavotāja vērtējumā ir svarīgi izdalīt pasākumus ar prognozējamu ietekmi uz vidi un tos, kuriem vērā ņemamas ietekmes nav, un identificēt, kuri pasākumi ir tie, kuru īstenošana vai neīstenošana plānošanas dokumenta daļējas īstenošanas gadījumā maina ietekmi uz vidi.

1.8.4. Vienlaikus Stratēģiskā novērtējuma izstrādes laikā ir pieļaujams arī ieteikt grozījumus plānošanas dokumenta projektā, ja pie tādas nepieciešamības noved vides aizsardzības apsvērumi, kas tādā gadījumā tiktu piedāvāta kā 2. *alternatīva*. Šāda alternatīva varētu būt vēl lielāks un mērķtiecīgāks ieguldījums vides un klimata mērķos.

1.8.5. Līdz ar to Vides pārskata autoru vērtējumā iespējami šādi scenāriji plānošanas dokumenta īstenošanā: 1) Stratēģiskā plāna rezultāta rādītāji (*Results indicators*, kodi R.1–R.44.), kuri tieši vai netieši uzlabo vides kvalitāti, tiek sasniegti pilnā mērā; 2) Stratēģiskā plāna rezultāta rādītāji (*Results indicators*, kodi R.1–R.44), kuri tieši vai netieši uzlabo vides kvalitāti, tiek sasniegti nepilnā mērā; 3) Stratēģiskā plāna finansētie pasākumi tiek īstenoti nekvalitatīvi, neatbilstoši vides mērķiem (vides uzlabošanai vai kaitējuma videi novēršanai/mazināšanai) un 4) “0” *alternatīva*: plānošanas dokuments netiek īstenots, lauku attīstība notiek bez Stratēģiskā plānā ietvertā finansējuma.

1.9. Saistībā ar plānotajām prioritātēm un aktivitātēm, kā arī plānošanas dokumenta iespējamām alternatīvām Birojs sniedz savu viedokli:

1.9.1. Saskaņā ar Novērtējuma likuma 1. panta 7. punktu un Noteikumu Nr. 157 8.7. punktu Vides pārskatā identificē, apraksta un izvērtē plānošanas dokumenta un iespējamo alternatīvu ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānošanas dokumenta izstrādes mērķus un teritoriju, kura varētu tikt ietekmēta. Dažādu risinājumu novērtēšanas mērķis ir izvēlēties un pamatot piemērotāko risinājumu.

1.9.2. Biroja vērtējumā Vides pārskatā plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamo alternatīvu izvērtējumam pieiets salīdzinoši formāli. Birojs konstatē, ka Vides pārskatā konkrētajam plānošanas dokumentam kā alternatīva ir norādīta arī "0" alternatīva, kas pēc būtības ir informācija par esošo vides stāvokli, kas kalpo par pamatu esošās situācijas analīzei. Birojs vērs uzmanību uz to, ka iespējamo alternatīvu novērtējums nenozīmē, ka būtu jānovērtē iespējamās alternatīvas plānošanas dokumenta izstrādei kā tādai (salīdzinot to ar esošo situāciju), bet gan, ka vērtējamās ir alternatīvas veidiem un pasākumiem, ar kādiem noteiktajos attīstības virzienos varētu sasniegt plānošanas mērķus. Turklāt alternatīvos risinājumus nav nepieciešams izvērtēt pilnīgi katram stratēģiskajam mērķim vai intervencei kā tādai, bet gan tiem plānotajiem risinājumiem, kas saistīti ar ietekmi uz vidi. Šajā gadījumā tie daļēji var būt Vides pārskatā minētie plānošanas dokumenta iespējamie īstenošanas scenāriji (skatīt šā atzinuma 1.8.5. punktu). Vienlaikus Birojs konstatē, ka jau pašā plānošanas dokumentā specifisko mērķu rīcībām ir noteikti prioritārie līmeņi (zems, vidējs un augsts), kā arī tas, vai to vajadzība ar plānošanas dokumentu tiek risināta. Tādējādi Birojs konstatē, ka pats plānošanas dokuments zināmā mērā ietver nosacījumus, kas pie noteiktiem apstākļiem var būt kā pamatojums iespējamai alternatīvu/attīstības scenāriju īstenošanai.

2. Esošā vides stāvokļa apraksts, īpaši teritorijās, kuras plānošanas dokumenta īstenošana var būtiski ietekmēt, un iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots

2.1. Vides pārskatā iekļauta informācija par esošo vides stāvokli, kas ir saistīts ar Stratēģijas plānā noteiktajām prioritātēm un to ieviešanu, t.sk. par bioloģisko daudzveidību, mežu resursiem, ūdens resursiem, augsni, zemes dzīlēm, atmosfēras gaisa kontroli, klimata pārmaiņām, ainavu, kultūrvēsturiskiem objektiem un atkritumiem. Atbilstoši Vides pārskatā sniegtajai informācijai:

2.1.1. Latvijā ir 658 īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (turpmāk – ĪADT), no tām *Natura 2000* tīklā Latvijā ir iekļautas 333 teritorijas un to platības aizņem 746,53 tūkst. ha jeb 11,56 % no Latvijas sauszemes kopplatības. ĪADT teritorijām ir atšķirīgi aizsardzības un apsaimniekošanas režīmi – no minimāliem ierobežojumiem aizsargājamo ainavu apvidos līdz pilnīgam saimnieciskās darbības aizliegumam dabas rezervātos. Lai konstatētu īpaši aizsargājamo biotopu (turpmāk – dzīvotņu) un sugu stāvokli, reizi sešos gados visas ES dalībvalstis gatavo ziņojumu Eiropas Komisijai (turpmāk – Ziņojums)⁷. Salīdzinot Latvijas Ziņojumā sniegto kopējo aizsardzības stāvokļa vērtējumu par periodu no 2007. līdz 2012. gadam (2013. gada Ziņojums) un no 2013. līdz 2018. gadam (2019. gada Ziņojums) par dzīvotnēm, konstatējams, ka nedaudz samazinājies nelabvēlīga, slikta vērtējuma apjoms, tomēr pieaudzis tādu dzīvotņu īpatsvars, kuru aizsardzība novērtēta kā nepietiekoša. Tas skaidrojams, galvenokārt, ar to, ka iegūti jauni dati un plašākas zināšanas par dzīvotņu izplatību un kvalitāti, tomēr maz ir tādu dzīvotņu veidu, kuru kvalitātes un izplatības vērtējums būtu uzlabojies veikto aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumu dēļ. Kā visnelabvēlīgākais aizsardzības stāvoklis Latvijā konstatēts zālāju dzīvotņu grupā, īpaši dabisko pļavu dzīvotnēm.

2.1.2. Pretendējot uz Kopējās lauksaimniecības politikas (turpmāk – KLP) atbalstu, lauksaimniekiem attiecībā uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu jāievēro obligātās apsaimniekošanas prasības, kas aptver pasākumus, lai saglabātu, uzturētu

---

⁷ Saskaņā ar Eiropas Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par Dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 17. pantu.

vai atjaunotu atsevišķu putnu sugu dzīvotņu daudzveidību⁸ un dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzību.⁹ Kopš 2015. gada lauksaimnieki īsteno klimatam un videi labvēlīgu lauksaimniecības praksi jeb *zaļināšanas* pasākumus, kas ir tiešo maksājumu saņemšanas obligāta komponente, kur viena no obligātajām praksēm ir ekoloģiski jutīgo ilggadīgo zālāju uzturēšana. Kopš 2004. gada Latvijas Lauku attīstības programmas ietvaros ir pieejams atbalsts par bioloģiskās daudzveidības uzturēšanu zālajos jeb dabisko zālāju apsaimniekošanu. Salīdzinot ar iepriekšējo maksājumu periodu, šobrīd nosacījumi atbalsta saņemšanai ir vairāk vērsti uz biotopu kvalitātes paaugstināšanu. Vienlaikus Dabas aizsardzības pārvalde (turpmāk – DAP) secina, ka joprojām daļa zālāju netiek apsaimniekoti (kopumā tiek apsaimniekoti 70%)¹⁰.

- 2.1.3. Putnu sugu aizsardzības izvērtējums sniegts ziņojumā par 2013.–2018. gadu.¹¹ Pārskata periodā 15 *Natura 2000* teritorijām putnu aizsardzībai ir izstrādāti vai atjaunoti dabas aizsardzības plāni, nodibināti 280 jauni mikroliegumi, izstrādāts mežirbes un top mazā ērgļa sugas aizsardzības plāns. Kopš 2016. gada DAP īsteno ES Kohēzija fonda projektu “*Dabas skaitīšana*”, kura ietvaros izstrādā un atjauno dabas aizsardzības plānus 12 *Natura 2000* teritorijām putnu aizsardzībai un divus sugu aizsardzības plānus: pūču grupai (6 sugas) un dzeņu grupai (7 sugas). 2017. gadā ir noslēdzies LIFE projekts “*Natura 2000 teritoriju nacionālā aizsardzības un apsaimniekošanas programma*”, kura ietvaros ir sagatavota visu *Natura 2000* teritoriju apsaimniekošanas programma līdz 2030. gadam. Pārskata periodā ir ieviesta valsts bioloģiskās daudzveidības monitoringa programma, kuras ietvaros ir tikušas īstenotas 12 putnu monitoringa programmas, kā arī AS “*Latvijas valsts meži*” ir veikusi speciālo putnu sugu monitoringu savos mežos.
- 2.1.4. Lauku putnu indekss ir viens no vides rādītājiem, kas tiek izmantots lauksaimniecības ietekmes uz bioloģiskās daudzveidības raksturošanai. 2016. un 2017. gadā vērojams krass indeksa vērtības kritums, salīdzinot ar iepriekšējo periodu. Vides pārskata autoru ieskatā ir grūti vērtēt Lauku putnu indeksu samazinājuma iemeslus, bet ir acīmredzama saistība ar vairāku indeksu veidojošo sugu (griezes, dzeltenās cielavas, kārklu ļauķa) populāciju samazināšanos tieši pēdējos gados, vienlaikus trūkst specifisku pētījumu, kas analizētu dažādu lauku atbalsta pasākumu ietekmi uz lauku putnu indeksus veidojošo sugu populācijām.
- 2.1.5. Šobrīd Eiropas Komisija (turpmāk – EK) īsteno apputeksnētāju sugu monitoringu, kas 2023. gadā būs saistošs visām dalībvalstīm¹². Latvijā apputeksnētāju monitorings pašreiz netiek veikts. Tā kā Eiropas Savienībā zināšanas par apputeksnētāju stāvokli un to iznīkšanās cēloņiem un sekām nav pietiekošas, tad EK 2018. gadā publicēja “*Apputeksnētāju iniciatīvu*”, kurā uzsvērts, ka ir nepieciešams atbalstīt ES sastopamo apputeksnētāju sugu un populāciju monitoringu un pētniecību.
- 2.1.6. Par vienu no būtiskākajiem ekosistēmu apdraudējumiem saistībā ar bioloģisko daudzveidību tiek uzskatītas invazīvās sugas, ko veicinājusi vietējiem apstākļiem neraksturīgu sugu introdukcija, migrācijas, tirdzniecības sakaru un transporta ceļu attīstība pēdējo divu gadsimtu laikā, kā arī pieaugošā antropogēnā slodze uz dabiskajām ekosistēmām. Nacionālajā līmenī regulējums par invazīvajām svešzemju

⁸ Saskaņā ar Eiropas Padomes 2009. gada 30. novembra Direktīvas 2009/147/EK par savvaļas putnu aizsardzību 3. un 4. pantu.

⁹ Saskaņā ar Eiropas Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par Dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 6. panta 1. un 2. punktu.

¹⁰ Dabas aizsardzības pārvalde. Priekšlikumi Lauku attīstības programmai. 2019. gads.

¹¹ Sagatavots atbilstoši Eiropas Padomes 2009. gada 30. novembra Direktīvas 2009/147/EK par savvaļas putnu aizsardzību 12. pantam. Pieejams: <https://cdr.eionet.europa.eu/lv/eu/art12/envxh2nkq>.

¹² Pieejams: <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/SPRING+project>.

sugām ir ietverts tikai attiecībā uz augiem¹³. Sosnovska latvānis ir vienīgā suga, kuras iznīcināšanai un izplatības ierobežošanai ir veikti plaša mēroga pasākumi un zemes īpašniekiem šīs sugas izplatības ierobežošana ir pienākums¹⁴, par kura neievērošanu tiek piemērots sods. Latvāņa apkarošanas pasākumi ir noteikti lauksaimniekiem arī kā viens no laba lauksaimniecības vides stāvokļa nosacījumiem, pretendējot uz KLP atbalstu. Citi izplatītākie invazīvie citzemju augi un kokaugi ir Kanādas zeltslotiņa, krokainā roze, daudzlapu lupīna, Sahalīnas dižsūrenes un vārpainā korinte, kas visbiežāk sastopami pamestās lauksaimniecības zemes platībās, kur nenotiek lauksaimnieciskā darbība. Veicot lauksaimniecisko darbību, šo invazīvo augu izplatība tiek ierobežota.

- 2.1.7. Meži aizņem 51–52 % no valsts teritorijas un mežizstrāde un kokapstrādes rūpniecība ir viena no nozīmīgākajām tautsaimniecības nozarēm Latvijā. Pēdējos gados vērojama tendence palielināties mežu izmantošanas intensitātei, kas skaidrojams ar pieaugušu un pāraugušu mežaudžu uzkrāšanos. Savukārt meža zemju platības pieaugumu raksturo meža ieaudzēšana lauksaimniecībā neizmantotās zemēs, kā arī notiek mežu atjaunošana. Ilgstošas tradicionālas mežu apsaimniekošanas rezultātā Latvijā tikai ļoti nelielās mežu platībās ir saglabājušies tādi apstākļi, kas raksturīgi dabiskiem, neskartiem mežiem. Šādu mežu saglabāšana ir viena no nozīmīgākajām prioritātēm bioloģiskās daudzveidības aizsardzībā. Aizsargājamās teritorijas un teritorijas ar dažādiem saimnieciskās darbības ierobežojumiem Latvijā aizņem 28,2% no kopējās mežu platības, daļa no tām ir iekļautas *Natura 2000* teritorijās un mikrolieģumos šādās platībās (kopumā 67 702 ha): 1) aizliegta mežsaimnieciskā darbība, aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte 16 322 ha (t.sk. mikrolieģumi 2 360 ha); 2) aizliegta galvenā cirte 6 597 ha un 3) aizliegta kailcirte 44 783 ha. Atbilstoši Latvijas meža politikai privātajiem meža īpašniekiem ir tiesības saņemt kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem. LAP 2020 ietvaros tiek īstenots atbalsta pasākums “*Natura 2000 maksājumi meža īpašniekiem*”, kura ietvaros ikgadēji tiek kompensēti būtiski mežsaimnieciskās darbības ierobežojumi *Natura 2000* teritorijās vai mikrolieģumos.
- 2.1.8. Ūdens kvalitātes politikas mērķis ir izveidot tādu virszemes un pazemes ūdeņu aizsardzības un apsaimniekošanas sistēmu, kas ļauj sasniegt vai saglabāt labu un augstu ūdens ekoloģisko kvalitāti. Novērtētā situācija uz 2017. gadu rāda, ka lielākā daļa ūdens objektu nav sasnieguši labu ūdens kvalitāti. Upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plānos¹⁵ ietvertā informācija liecina, ka Latvijā ūdenstilpju ekoloģiskais stāvoklis ir zemāks par ES vidējo rādītāju. Tikai ~24 % identificēto virszemes ūdensobjektu ir augsts vai labs ekoloģiskais stāvoklis, savukārt ~8 % ir slikts vai ļoti slikts stāvoklis, bet arī vērtējums “*vidējs*”, kas atbilst ~70 % ūdensobjektu, ir uzskatāms par neapmierinošu. Kā viens no faktoriem, kas ietekmē ūdensobjektu ekoloģisko stāvokli ir lauksaimniecība, kas ir nozīmīgākais izkliedētā piesārņojuma ar slāpekļa un fosfora savienojumiem avots gan iekšējos ūdeņos, gan Baltijas jūrā. Lauksaimniecība un mežsaimniecība veidoja 53 % no kopējā slāpekļa daudzuma un 40 % no kopējā fosfora daudzuma, kas no Latvijas nonāca Baltijas jūrā. Tāpat Latvijā atsevišķās upēs lauksaimniecības monitoringa noteču programmas

¹³ Augu aizsardzības likums. Ministru kabineta 2008. gada 30. Jūnija noteikumi Nr. 467 “*Invazīvo augu sugu izplatības ierobežošanas noteikumi*” un Ministru kabineta 2008. gada 30. jūnija noteikumi Nr. 468 “*Invazīvo augu sugu saraksts*”.

¹⁴ Ministru kabineta 2008. gada 14. jūlija noteikumi Nr. 559 “*Invazīvo augu sugas – Sosnovska latvāņa – izplatības ierobežošanas nosacījumi*”.

¹⁵ Pieejams: <https://www.meteo.lv/lapas/vide/udens/udens-apsaimniekosana-/upju-baseinu-apgabalu-apsaimniekosanas-plani-/upju-baseinu-apgabalu-apsaimniekosanas-plani-un-pludu-riska-parvaldiba?id=1107&nid=424> (skatīts 12.05.2022.).

īstenošanas ietvaros īpaši jutīgajā teritorijā novērotas augstas fosfora koncentrācijas, kas pārsniedz noteikto pieļaujamo eutrofikācijas robežkoncentrāciju. Ūdeņu kvalitāti lauksaimniecības zemēs ir iespējams uzlabot, ūdensobjektos ierīkojot videi draudzīgu meliorācijas sistēmu elementus, kuri nodrošina labvēlīgu vidi ūdens pašattīrīšanās procesa norisei, jo palielinās ūdens uzturēšanās laiks meliorācijas sistēmu ietvaros. Tāpat dažāda veida aizsargjoslas ir viens no efektīvākajiem agrovides pasākumiem, lai samazinātu ūdens erozijas izraisītās augsnes daļiņu, slāpekļa un fosfora savienojumu, kā arī augu aizsardzības līdzekļu noplūdes ūdens avotos. Buferjoslas ir arī obligāta prasība esošās savstarpējās atbilstības prasībās un nākotnē būs iekļautas nosacījumu sistēmas ietvaros, kas ir jāievēro visiem, kas piesakās uz jebkuru platību maksājumu.

- 2.1.9. Kopš pagājušā gadsimta 90. gadiem galvenā problēma bijusi lauksaimniecības zemju pamešana un/vai apmežošana, kas mainījies līdz ar Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā, ko sekmējusi tiešo maksājumu ieviešana. Tā no 2004. gada apmaksātā platība (1,283 milj. ha) katru gadu (izņemot 2008. gadu) ir pakāpeniski palielinājusies (2019. gadā – 1,74 milj. ha), tādējādi tiešo maksājumu apmaksātā platība kopš 2004. gada ir pieaugusi par 35 %. Vides pārskatā attiecībā par lauksaimniecībā izmantoto zemes platībām sniegta informācija gan par Latvijā esošajiem augšņu tipiem, gan to kvalitatīvo vērtību, gan augsnes auglību un to ietekmējošiem faktoriem, gan par makroelementu nodrošinājumu augsnēs, augsnes agroķīmiskās iekultivēšanas pakāpi, gan arī par augsnes biotu, kas ir viens no svarīgākajiem augsnes veidotājfaktoriem. Kā viena no aktuālākajām augsnes aizsardzības problēmām tiek norādīta augsnes erozijas ierobežošana, kuras aktualitāte pieaug saistībā gan ar aramzemju platību palielināšanos, gan klimata pārmaiņu norisi. Vides pārskatā kā būtiski Latvijas teritorijā ir atzīmēti augsnes ūdens erozijas riski, kas pārsvarā veidojas augstieņu apvidos, īpaši Vidzemes, Alūksnes, Latgales un Augšzemes augstienēs un nogāzēs upju ielejās.
- 2.1.10. Gaisa piesārņojumu rada arī lauksaimnieciskā darbība un saskaņā ar noteiktajām prasībām Latvija regulāri gatavo ziņojumus par gaisu piesārņojošo vielu emisijām un to prognozēm, kuros atspoguļotas arī emisijas no lauksaimniecības sektora, gan no kūtsmēsļu apsaimniekošanas, darbībām saistībā ar zemes izmantošanu, gan arī cita veida lauksaimnieciskās darbības. Atbilstoši ziņojumiem vairākiem piesārņotājiem – slāpekļa oksīdiem (NO_x), nemetāna gaistošajiem organiskajiem savienojumiem (NMGOS), daļiņām (PM_{2,5} un PM₁₀) un suspendētajām vielām (KSV) ir samazinājies kopējais emisiju apjoms, savukārt pretēja tendence ir amonjaka (NH₃) emisijām. 2016. gadā lauksaimniecības sektora radītās NH₃ emisijas sastādīja 85,8 % no kopējām NH₃ emisijām¹⁶. Latvijā ir apstiprināti Ministru kabineta 2018. gada 2. oktobra noteikumi Nr. 614 “Kopējo gaisu piesārņojošo vielu emisiju samazināšanas un uzskaites noteikumi” un izstrādāts “Gaisu piesārņojošo vielu emisiju samazināšanas plāns 2020.–2030. gadam”, kurā tiek iekļauti pasākumi amonjaka emisijas samazināšanai, kas no 2019. gada līdz 2030. gadam piemērojami lauksaimniecības nozarei kūtsmēsļu uzglabāšanā, kūtsmēsļu izkliešanā, dzīvnieku novietņu sistēmās, kā arī pasākumi amonjaka emisijas ierobežošanai no minerālmēsļu lietošanas. Finansiāls atbalsts KLP ietvaros ir būtisks pasākumu sekmīgai ieviešanai un Nacionālo emisiju griestu (*National emission ceilings*) direktīvā valstij noteikto mērķu sasniegšanā.
- 2.1.11. Lauksaimniecība un mežsaimniecība ir tieši pakļautas laikapstākļu ietekmei, tāpēc ir nozīmīgi noteikt nepieciešamos pielāgošanās pasākumus un veidot ieteikumus konkurētspējīgas nozares tālākai attīstībai, minimizējot klimata pārmaiņu ietekmē

¹⁶ Latvia's Informative Inventory Report 1990-2010 un 1990-2016

radušos riskus un realizējot klimata pārmaiņu potenciālos ieguvumus. Klimata pārmaiņu ietekmē lauksaimniecībā būtiskākie konstatētie riski ir sējumu un stādījumu izsalšanas kailsalā risks, kultūraugu un dzīvnieku slimību un kaitēkļu izplatības risks, ražas un ražas kvalitātes zuduma nokrišņu dēļ ražas novākšanas laikā risks, izkalšanas risks, straujākas augsnes izzūšanas risks un ilgstošu karstuma viļņu ietekmes risks. Savukārt mežsaimniecībā būtiskākie ir koku slimību un kaitēkļu izplatības risks, vētras risks un ziemas sasaluma trūkums, kas apgrūtina mežizstrādi. Valstī ir izstrādāts pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030. gadam, kas paredz klimata ietekmju, ievainojamības un risku izvērtējumu, pielāgošanās plānošanu, pielāgošanās pasākumu ieviešanu, monitoringu un izvērtēšanu.

- 2.1.12. Mūsdienās lauku ainava ir būtisks vietu attīstības un reģionālās un lokālās identitātes resurss, ko būtiski ietekmē un veido lauksaimnieciskā darbība, tāpēc kvalitatīvu ainavu veidošanā KLP ir jābūt līdzsvarotai ar tām politikām un praksēm, kas veido ainavas pievilcīgas tūrismam un rekreācijai, paaugstina bioloģisko daudzveidību un rada daudzveidīgas ekonomiskās aktivitātes. Intensīvajās lauksaimniecības ainavās joprojām ir saglabājies pietiekami liels elementu īpatsvars, kuru uzturēšanai, uzlabošanai un jaunu ainavekoģiski funkcionālu elementu veidošanai lauksaimniecības un lauku attīstības politikās netiek pievērsta atbilstoša uzmanība (šo elementu uzturēšana ir nosacījums arī bioloģiskās daudzveidības uzturēšanai šajās ainavās). Ekstensīvas lauksaimniecības teritorijas ir cieši saistītas ar ES platību maksājumiem, nišu un bioloģisko lauksaimniecību, otro māju un lauku tūrisma dzīvesveida attīstību, tādējādi šīs ainavas ir būtiskas tieši vietējās ekonomikas attīstībai kā tūrisma, rekreācijas un otro (vasaras) māju vietu resurss.
- 2.1.13. Stratēģijas plānā attiecībā uz atkritumiem ir analizēti pārtikas ražošanas ilgtspējas aspekti, t.sk. jautājums par pārtikas izšķērdēšanu un zudumiem. Situācijas analīzes rezultātā secināts, ka nākamajā plānošanas periodā lauku attīstības ietvaros ir jāparedz pasākumi zināšanu ietilpīgas bioekonomikas attīstībai (mērķtiecīgas investīcijas bioekonomikā), kā arī investīciju atbalsta pasākumi bezatlikumu tehnoloģiju ieviešanai. Vides autoru ieskatā būtiski ir attīstīt pārtikas, lopbarības un nepārtikas produktu izmantošanu un barības vielu pārstrādes ciklus, kā arī inovatīvu produktu ražošanu, t.sk. no bioresursu pārstrādes procesu atlikumvielām un atkritumiem. Tāpat būtu nepieciešams palielināt sabiedrības izpratni un informētību jautājumos par pārtikas atkritumu un zudumu rašanās novēršanu un samazināšanu, kā arī ir jāturpina izglītot iedzīvotājus par veselīga uztura paradumiem, īstenojot dažādām sabiedrības mērķgrupām paredzētus pasākumus. Minētie aspekti ir ietverti Stratēģijas plānā.
- 2.1.14. Kā norādīts Vides pārskatā, tad plānošanas dokumenta neieviešanas gadījumā vides kvalitāte atsevišķās pozīcijās varētu pasliktināties, turklāt varētu pastiprināties dažādi ar vides un dabas aizsardzības problemātiku saistīti apdraudējumi, kuriem, galvenokārt, piemīt ilgtermiņa raksturs un grūti paredzamas sekas.
- 2.2. Novērtējis sniegto informāciju, Birojs konstatē, ka Vides pārskatā ir iekļauta informācija par esošo vides stāvokli galvenajos ietekmes aspektos, ar ko saistīta plānošanas dokumenta īstenošana un vides problēmas. Vides pārskatā identificētas vides jomas, kuras varētu tikt ietekmētas ar plānošanas dokumentā paredzētajiem risinājumiem. Vienlaikus Birojs secina:
- 2.2.1. Vides pārskatā norādīts uz *“Novērtējums par KLP ietekmi uz biotopiem, ainavām, bioloģisko daudzveidību”*¹⁷ konstatētajiem faktiem par Latviju, kur kā galvenā tendence lauksaimniecības attīstībā Latvijā ir atzīmēta polarizācija (intensifikācija un pamešana), kur abas galējības apdraud lauksaimniecības bioloģisko daudzveidību,

---

¹⁷ *Evaluation of the impact of the CAP on habitats, landscapes, biodiversity, Final Report, Alliance Environnement, 2019*

savukārt galvenie noslogojumi un apdraudējumi meža biotopiem ir meža izciršana (galvenokārt veicot kailcirtes), atmirušās koksnes noņemšana, nosusināšana un hidroloģiskās funkcionēšanas modifikācijas, iepriekšējās augsnes izmaiņas zemes izmantojuma dēļ, ekspansīvas un invazīvas sugas, sadrumstalotība un izolācija. Līdz ar to Biroja ieskatā šo jautājumu risināšana būs aktuāla ne tikai šajā plānošanas periodā, bet arī nākotnē, jo, visticamāk, šāda tendence mežsaimniecības un lauksaimniecības attīstībā var turpināties vai arī mazināties, neatkarīgi no plānošanas dokumenta realizēšanas vai nerealizēšanas. Vienlaikus Biroja vērtējumā Vides pārskatā sniegtais skaidrojums par plānošanas dokumenta neīstenošanas gadījumā iespējamiem ar vides un dabas aizsardzības problemātiku saistītiem apdraudējumiem nav pietiekoši pamatots, kā arī nav pamatots pieņēmums, ka plānošanas dokumenta neīstenošanas gadījumā turpināsies līdzšinējā lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstība.

- 2.2.2. Vides pārskatā tiek norādīts uz ūdensobjektu ekoloģisko kvalitāti, kas nesasniedz labas kvalitātes rādītājus, bet viens no faktoriem, kas ietekmē ūdensobjektu ekoloģisko stāvokli ir lauksaimniecība, kas ir nozīmīgākais izkliedētā piesārņojuma ar slāpekļa un fosfora savienojumiem avots gan iekšējos ūdeņos, gan Baltijas jūrā (atbilstoši Vides pārskatā sniegtajai informācijai lauksaimniecība un mežsaimniecība veidoja 53 % no kopējā slāpekļa daudzuma un 40 % no kopējā fosfora daudzuma, kas no Latvijas nonāca Baltijas jūrā). Lai arī Vides pārskatā nav atsauces uz doto informācijas avotu, tomēr, ņemot vērā tik būtisku ietekmi uz ūdensobjektu ekoloģisko stāvokli, Biroja ieskatā būtu nepieciešams sniegt plašāku informāciju par lauksaimniecības intensifikācijas attīstību iepriekšējā plānošanas periodā (no 2014. līdz 2020. gadam), tostarp par pesticīdu un minerālmēsļu izmantošanas apjoma izmaiņām/tendencēm kultūraugu audzēšanā kontekstā ar to ietekmi gan uz ūdensobjektiem, gan arī ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem. Līdz ar to Birojs rekomendē Vides pārskatu papildināt, jo šādā aspektā Vides pārskatā informācija nav sniegta.
- 2.2.3. Plānošanas dokuments ir stratēģiskā līmeņa plānošanas dokuments un tajā ir sniegta informācija par iespējamām atbalstāmām intervencēm, savukārt specifisku projektu atlase un īstenošana tiks veikta Stratēģiskā projekta ieviešanas laikā, līdz ar to tādu projektu izvērtēšanā ir būtiski ņemt vērā, vai šo projektu aktivitāšu ietekme neskar jutīgas pret pārmaiņām teritorijas, tostarp *Natura 2000* teritorijas, ES nozīmes aizsargājamās sugas un biotopus (izņemot tās atbalstāmās intervences, kas paredzētas tieši šo teritoriju aizsardzībai/saglabāšanai atbilstoši Dabas aizsardzības plāniem). Vides pārskatā norādīts gan uz Latvijā konstatēto ES nozīmes sugu nepietiekamo vai nelabvēlīgo aizsardzības stāvokli, gan arī pastāvošajiem tiešajiem un netiešajiem bioloģiskās daudzveidības apdraudējumiem. Savukārt slodzei uz bioloģisko daudzveidību ir tendence palielināties, ņemot vērā, ka pieaug izcirtumu platības, kā arī platības ar invazīvajām sugām. Birojs rekomendē, īstenojot plānošanas dokumentu un izvērtējot iespējamus projektus, priekšroka dodama tādu projektu realizēšanai, kuri nemazinātu jutīgās dabas teritorijas vērtības.
- 2.2.4. Lai arī Vides pārskatā sniegta informācija, ka lauksaimniecībai kā tautsaimniecības nozarei nav būtiskas ietekmes uz zemes dziļu bagātībām, tomēr tādi derīgie izrakteņi kā kūdra un sapropelis ir saistāmi ar tiešu pielietojumu lauksaimniecībā. Kūdras izmanto dārzkopībā, augsnes ielabošanai, kā pakaišus fermās, kā arī kurināmo katlu mājās un termoelektrocentrālēs. Vienlaikus Birojs konstatē, ka specifiskā mērķa SM4 *mazināt klimata pārmaiņas rīcības virzienam V10 Kūdras purvu rekultivācija* ir noteikts augsts prioritārais līmenis, bet ar plānošanas dokumentu tas netiek risināts. Konkrētā rīcība Stratēģiskā novērtējuma procedūras gaitā netiek vērtēta un Vides pārskatā nav apskatīta. Savukārt Biroja vērtējumā šādu informāciju par esošo vides

stāvokli būtu nepieciešams iekļaut arī Vides pārskatā, jo īpaši saistībā ar izstrādāto kūdras laukumu turpmāko izmantošanu, tostarp attiecībā uz tā iespējamo izmantošanu lauksaimniecības kultūraugu audzēšanā, tādējādi mazinot ietekmi uz klimata pārmaiņām.

3. Plānošanas dokumenta īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums

- 3.1. Vides pārskata autoru vērtējumā plānošanas dokumenta īstenošana kopumā neatstās negatīvu ietekmi uz vidi un mazinās līdzšinējās nozares attīstībā vērojamos vides risku pieaugumus. Pieņemot, ka dažādos līmeņos tiks sekmīgi veicināta vides izglītība, atbalstīta Latvijas laukiem raksturīgās ainavas saglabāšana, atbalstīta vides un dabas aizsardzības kontekstā vēlamāku tehnoloģiju un saimniekošanas metožu ieviešana, veicināta augšņu degradācijas novēršana un SEG emisiju ierobežošana, kā arī atbalstīta privātā iniciatīva tiešos ar dabas aizsardzību saistītos pasākumos, ilgtermiņa kumulatīvā sistēmiskā ietekme uz vidi būs pozitīva, vienlaikus Stratēģiskā plāna ietekme tā realizācijas gaitā var būtiski variēt atkarībā no konkrētu atbalstīto projektu specifikas un kontroles mehānismu efektivitātes visās stadijās.
- 3.2. Stratēģiskais vērtējums veikts šādām jomām – bioloģiskā daudzveidība, virszemes un pazemes ūdeņi, klimata pārmaiņas, gaisa kvalitāte, ģeoloģiskie riski, augsnes kvalitāte, ainavas un kultūrvēsturiskais mantojums. Lai arī Stratēģiskajā novērtējumā kā būtiskākās tiek akcentētas ar plānošanas dokumentu īstenošanu saistītās pozitīvās ietekmes, tomēr tiek apskatītas arī negatīvās, kā arī strīdīgi vērtējamās ietekmes:
  - 3.2.1. Kā viena no strīdīgi vērtējamām ietekmēm sabiedriskās apspriešanas laikā tiek saistīta ar ieguldījumiem meliorācijas sistēmu atjaunošanā/rekonstrukcijā, jo ir iespējama negatīva ietekme uz virszemes un pazemes ūdeņu stāvokli, ne tikai hidroloģiskā režīma izmaiņu, bet arī krasta, gultnes u.tml. pārveidojumu dēļ, paātrinātas piesārņojuma pārnese, tāpat arī negatīva ietekme uz bioloģisko daudzveidību, tostarp *Natura 2000* teritorijām. Vienlaicīgi Vides pārskata autoru vērtējumā ir jāprecizē, kāda veida meliorāciju atbalsta plānošanas dokuments.
  - 3.2.2. Ar plānošanas dokumentu tiks īstenoti projekti plūdu risku mazināšanai, laba ūdens ekoloģiskā stāvokļa sasniegšanai, atjaunojot vai pārbūvējot valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmas, tajās ierīkojot videi draudzīgus meliorācijas sistēmu elementus, piemēram, sedimentācijas dīķu, mitrāju, ūdensnoteku meandru ierīkošana. Atbilstoši Vides pārskatā sniegtajai informācijai attiecībā uz šiem elementiem ir zinātniski pierādīta pozitīva ietekme uz bioloģiskās daudzveidību, jo videi draudzīgu meliorācijas sistēmu elementu ierīkošana ūdensobjektos uzlabo ūdeņu kvalitāti lauksaimniecības zemēs, nodrošinot labvēlīgu vidi ūdens pašattīršanās procesu norisei, jo palielinās ūdens uzturēšanās laiks meliorācijas sistēmu ietvaros.
  - 3.2.3. Kā norādīts Vides pārskatā, tad atbilstoši veiktajiem pētījumiem un SM4 ietvertajai informācijai meliorācija meža zemēs veicina CO₂ piesaisti. Meliorācijas sistēmu atjaunošana kā atbalstāmā darbība ir ietverta gan Nacionālā enerģētikas un klimata plānā 2021.–2030. gadam, gan Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānā laika posmam līdz 2030. gadam. Lai nepieļautu iespējamās negatīvās ietekmes uz vidi, atbalsta saņemšanas nosacījumos tiks ietverti nosacījumi, kas paredz veikt ietekmes uz vidi novērtējumu likumā noteiktajā kārtībā, kā arī meliorācijas sistēmu atjaunošana vai pārbūve (gan lauksaimniecībā izmantojamā, gan meža zemē) netiek atbalstīta ĪADT, tostarp *Natura 2000* teritorijās (izņemot, ja to paredz teritorijas Dabas aizsardzības plāns) un bioloģiski vērtīgos zālajos, kā arī ir jāveido videi draudzīgi elementi. Jaunu meliorācijas sistēmu izveide ar plānošanas dokumentu netiek atbalstīta.

3.2.4. Vides pārskatā sniegts plānošanas dokumenta novērtējums atbilstoši paredzētajām intervencēm, izslēdzot tās intervences, kurām nevar būt identificējamas ietekmes uz vidi, piemēram, mācības, informatīvie pasākumi, konsultācijas, tehniskā palīdzība u.c. Vides pārskata autori atzīmējuši, ka kvantitatīvi tiek vērtētas tās intervences, kurām ir potenciāli vērtējama ietekme atbilstoši ietekmju jomām, un pēc iegūtajiem vērtējuma skaitļiem ņemta vērā korekcija ar koeficientu atbilstoši šīs intervences procentuālajam īpatsvaram finansiālā izteiksmē. Atbilstoši veiktajam vērtējumam plānošanas dokumenta intervences ietekmes uz vidi summāri ir vērtētas pozitīvi (ar trim izņēmumiem attiecībā uz bioloģisko daudzveidību: LA4.1. *Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībā, daudzveidību*, LA8 *Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai* un TM4.3. *Optimāla augsnes skābuma uzturēšana augu augšanai*), bet nebūtiski: divos faktoros (ģeoloģiskie riski un gaisa kvalitāte). Ņemot vērā negatīvās ietekmes, kas lielākoties saistītas ar saimnieciskās un darbības intensifikāciju, meliorācijas sistēmu rekonstrukciju un mežsaimniecisko risku samazināšanu, ir prognozējama negatīva ietekme uz bioloģisko daudzveidību skartajās teritorijās. Saskaņā ar Vides pārskatā sniegto informāciju potenciālās ietekmes uz ĪADT tiks vērtētas atbilstoši normatīvajiem aktiem konkrēto projektu izvērtēšanas procedūrā. Tomēr Vides pārskata autoru vērtējumā iespējamās negatīvās ietekmes nebūs tik nozīmīgas, lai traucētu Latvijai nodrošināt starptautisko konvenciju un ES prasības bioloģiskās daudzveidības jomā. Stratēģijas plāns paredz atbalstu darbībām, kas saistītas ar pāreju no intensīvas lauksaimnieciskās ražošanas uz alternatīvām saimnieciskām aktivitātēm.

3.3. Novērtējis sniegto informāciju, Birojs secina:

3.3.1. Vides pārskata autoru skaidrojumā par plānošanas dokumenta iespējamās ietekmes uz vidi vērtēšanā tādās jomās kā bioloģiskā daudzveidība, virszemes un pazemes ūdeņi, klimata pārmaiņas, gaisa kvalitāte, ģeoloģiskie riski, augsnes kvalitāte, ainavas un kultūrvēsturiskais mantojums, nozīmīgākie vides indikatori (komponentes) tiek pieņemti, pamatojoties uz Eiropas Komisijas izstrādātiem dokumentiem: *“EK Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts-C.4. Nodaļa (2019): KLP stratēģiskā plāna stratēģiskā vides novērtējuma darba uzdevuma indikatīvs izklāsts. Rīks 1.3.-7. tematiskā darba grupa “Gatavošanās KLP stratēģiskā plāna ex-ante novērtējumam”*¹⁸. Minētajās jomās plānošanas dokumenta īstenošanas ietekme tiek vērtēta gan negatīvi, gan pozitīvi, gan arī, izskatot jautājumu par meliorācijas pasākumu ieviešanu, sniegts atšķirīgs vērtējums, ņemot vērā iespējamās meliorācijas sistēmas elementus.

3.3.2. Savukārt Stratēģiskā novērtējumā par plānošanas dokumentā iekļauto intervenču kopējo iespējamo ietekmi uz vidi Birojs konstatē, ka Vides pārskatā izvēlēta metodiskā pieeja konkrētu intervenču ietekmes izvērtēšanai nesniedz objektīvu un faktos balstītu vērtējumu. Vērtējums tiek veikts nevis izmantojot objektīvus un izmērāmus rādītājus, kas raksturo vides stāvokli un tā izmaiņas, bet gan nepamatotus pieņēmumus, ka plānošanas dokumentā ietvertie pasākumi sasniegs vēlamās rezultātus. Birojs konstatē, ka plānošanas dokuments nesatur kvantitatīvus rādītājus, tostarp par piesārņojošo vielu un SEG emisiju samazināšanu, bet Stratēģijas plānā izmantotie rādītāji lielākajā daļā sniedz informāciju par mērķa platībām, savukārt tos nevar izmantot vērtējumā, vai plānošanas dokumentā piedāvātie pasākumi sniedz ieguldījumu noteiktu mērķu sasniegšanai. Līdz ar to nav iespējams noteikt plānošanas

---

¹⁸ EC Directorate-General for Agriculture and Rural Development – Unit C.4 (2019): *Indicative outline of terms of reference for the Strategic Environmental Assessment of the CAP strategic plan. Tool 1.3. - Thematic Working Group No 7 ‘Preparing for the ex-ante evaluation of the CAP strategic plan’*.

dokumenta atbilstību vai neatbilstību attiecīgās nozares ES politikas plānošanas dokumentos noteiktajiem mērķiem.

- 3.3.3. Kā norādīts Vides pārskatā: *“tiek vērtētas katras intervences, kurai ir potenciāla vērtējama ietekme... atbilstoši ietekmes uz vidi pa ietekmju jomām, un pēc tam iegūtajiem vērtējuma skaitļiem ņemta vērā korekcija ar koeficientu atbilstoši šīs intervences procentuālajam īpatsvaram finansiālā izteiksmē”*. Ņemot vērā šādu ietekmju vērtējuma pieeju, kas vērtēts atbilstoši atvēlētajam finansējumam, nepamatoti tiek pieņemts, ka finansējuma apjoms tieši saistāms ar ietekmi uz vidi, pie tam skaitliski izsakot vienādi gan ar pozitīvo, gan ar negatīvo ietekmi. Summārā ietekmes vērtējumā iegūtie rezultāti saskaitīti, daudzviet iegūtos rezultātus diferencējot līdz nullei (kas nozīmē, ka ietekme praktiski netiek konstatēta), kā rezultātā iegūti neko neizsakoši lielumi, ar ko pamatoti Vides pārskata secinājumi par plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi. Šāda plānošanas dokumentā iekļauto intervencu novērtējumā ir nonākts pie secinājuma, ka summāri visa plānošanas dokumenta finansējuma mērogā visos vērtējamos faktoros ietekmes uz vidi ir pozitīvas, tuvas nullei vai maz ticami pozitīva/maz ticami negatīva ietekme. Ņemot vērā iepriekš konstatēto, Biroja vērtējumā Stratēģiskajā novērtējumā plānošanas dokumentā iekļauto intervencu šādam vērtējumam iztrūkst pietiekoši korekta pamatojuma pielietotās metodikas izmantošanā, līdz ar to Birojs rekomendē sniegt pamatojumu Vides pārskatā izvēlētajās ietekmes uz vidi izvērtējumā pielietotās metodikas lietderībai konkrētajam plānošanas dokumentam.

4. Pasākumi ietekmes uz vidi mazināšanai un rekomendācijas plānošanas dokumenta pilnveidošanai un vides stāvokļa uzlabošanai

- 4.1. Vides pārskatā ir secināts, ka Stratēģijas plānā kopumā plānotajiem pasākumiem nav paredzama būtiska negatīva ietekme uz vidi, vienlaikus, lai novērstu, mazinātu vai optimizētu plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamās negatīvās ietekmes, ir nepieciešams:
- 4.1.1. Piešķirot *Natura 2000* teritoriju kompensācijas, jāņem vērā saistošie ierobežojumi.
  - 4.1.2. Bez pamatotas vajadzības nedrīkst paredzēt lauksaimniecības zemju transformēšanu citos zemes izmantošanas veidos.
  - 4.1.3. Atbalstot lauksaimniecībā neizmantojamu zemju apmežošanu, jāvērtē konkrētā projekta iespējamā ietekme uz bioloģisko daudzveidību.
  - 4.1.4. Nepieciešams nodrošināt vides likumdošanas prasību efektīvu ieviešanu un atbilstošu monitoringu/kontroli.
  - 4.1.5. Atbalstāmajiem projektiem paredzēt konkrētus pasākumus negatīvo ietekmju uz vidi novēršanai un mazināšanai (ja tādi ir nepieciešami).
  - 4.1.6. Atbilstoši normatīvo aktu prasībām, izvērtēt ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras nepieciešamību konkrētiem projektiem.
- 4.2. Stratēģiskā novērtējuma laikā ir piedāvātas rekomendācijas plānošanas dokumenta pilnveidošanai, kas veicinātu vides stāvokļa uzlabošanu:
- 4.2.1. Attiecībā uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu mežos, Vides pārskata autori uzskata tādu atbalsta pasākumu nosacījumu trūkumu, kas atbalsta saņēmējiem paredzētu nepieciešamību uzturēt labvēlīgu mežu vecumstruktūru, līdz ar to šo jautājumu nepieciešams izvērtēt turpmāk katrā konkrētajā projektā.
  - 4.2.2. Stratēģiskā novērtējuma laikā konstatēts, ka atbalsta struktūra ir nepietiekami vērsta uz mazajiem un bioloģiskajiem lauksaimniekiem, bet ievērojamā mērā ir pieejama arī

intensīvās lauksaimniecības saimniecībām, kas var radīt nepietiekamu ieguvumu bioloģiskajai daudzveidībai. Atbilstoši veiktajiem aprēķiniem, konstatēts, ka atbalsta pārdales efekts par labu mazām un vidējām saimniecībām uzlabosies un šo saimniecību atbalsta vidējais līmenis nākamajā plānošanas periodā, salīdzinot ar līdzšinējo, pieaugs vidēji par 10%.

- 4.3. “Novērtējums par KLP ietekmi uz biotopiem, ainavām, bioloģisko daudzveidību”¹⁹ sniegtas rekomendācijas pozitīvās ietekmes palielināšanai, kuras aktuālajā redakcijā jau ir iestrādātas, tostarp, pateicoties sabiedriskajā apspriešanā saņemtajiem norādījumiem:
- 4.3.1. No bioloģiskās daudzveidības viedokļa ir svarīgi, lai tiešie maksājumi būtu pieejami par visiem daļēji dabiskajiem zālājiem, tīreļiem, meža ganībām un citiem daļēji dabiskajiem biotopiem, kuriem ir nepieciešama ganīšana vai cita lauksaimnieciska apsaimniekošana, lai saglabātu to ekoloģisko kvalitāti un raksturīgo bioloģisko daudzveidību. Ir rekomendēts nodrošināt “ilggadīgo zālāju” definīciju, jo pašreizējā definīcija “*divus gadus neuzarti ilggadīgie zālāji*” faktiski nosaka ļoti īsu šo zālāju ilggadību, kas ir nepietiekama augstai bioloģiskajai daudzveidībai, un atbilstošo zālāju vecumu būtu ieteicams palielināt vismaz līdz pieciem gadiem.
  - 4.3.2. Lai lopkopībā atbalstītu atgremotāju audzēšanu, jānosaka atbilstoši nosacījumi jutīgu biotopu aizsardzībai, tostarp nosacījumi ganāmpulka blīvumam un ganību režīmiem.
  - 4.3.3. Nepieciešami turpmāki akadēmiskie pētījumi par tiešo maksājumu un lauku attīstības maksājumu ietekmi uz lauksaimnieku uzvedību, kā rezultātā novērtēt: 1) vai lauksaimnieki maina savu apsaimniekošanas praksi, kad tiek palielināts tiešais pamatmaksājums un 2) vai lauksaimnieki to dara pēc tam, kad ir palielinājies saistītais maksājums, kas pieejams par dzīvnieku vai par atbalstāmās kultūras hektāru.
- 4.4. Stratēģiskā plāna aktuālajā redakcijā instrumenti un pasākumi ir precizēti tā, lai palielinātu arī to bioloģiskās daudzveidības priekšrocības:
- 4.4.1. Stratēģiski jāplāno visu KLP instrumentu un pasākumu izmantošana, lai panāktu saskaņotību un sinerģiju. Vēlams pārskatīt, vai tiek izmantoti pasākumi pareizajā vietā un tādā apjomā, kāds nepieciešams, lai īstenotu savas bioloģiskās daudzveidības stratēģijas un prioritāro rīcību programmas. Turpmākie KLP priekšlikumi ir līdzeklis, lai to paveiktu.
  - 4.4.2. Lai maksimāli palielinātu ieguvumus, ko bioloģiskā daudzveidība var sasniegt no pieejamā KLP finansējuma, lielāka prioritāte jāpiešķir KLP instrumentu un pasākumu koncentrēšanai, kuru mērķis ir bioloģiskās daudzveidības nodrošināšana, lai saglabātu no lauksaimniecības vai mežu apsaimniekošanas atkarīgu daļēji dabisko biotopu apjomu un kvalitāti. Ir jānodrošina mērķtiecīgs konsultatīvais atbalsts visā shēmas darbības laikā, apvienojot tādus pasākumus kā investīcijas un atbalsts pārvaldībai, kā arī atbalsta pasākumi, lai uzlabotu tādu produktu tirdzniecību, kas iegūti ar bioloģisko daudzveidību bagātās vietās un ar augstvērtīgām lauksaimniecības sistēmām. Pasākumu izstrādei vajadzētu būt zinātniski pamatotai, un tajā būtu jānosaka skaidri, konkrēti un mērķtiecīgi bioloģiskās daudzveidības mērķi, kas atbilst ierosinātajos jaunajos stratēģiskajos plānos noteiktajām vajadzībām.
  - 4.4.3. Jāizvērtē jaunās nosacījumu sistēmas prasība “*neproduktīvajām platībām*”, kurā nevajadzētu ietvert “*produktīvus*” elementus ar ierobežotu labumu bioloģiskajai daudzveidībai, piemēram, starpkultūras vai slāpekļa piesaisti kultūraugiem, ja vien

---

¹⁹ (Evaluation of the impact of the CAP on habitats, landscapes, biodiversity, Final Report, Alliance Environnement, 2019)

nav pierādījumu par būtisku ieguvumu bioloģiskajai daudzveidībai (piemēram, dažas daudzgadīgas lopbarības kultūras – kā lucerna).

4.5. Birojs savu viedokli par jautājumiem, kuriem pievēršama papildus uzmanība, jau norādījis šā atzinuma 2.2. un 3.3. punktos ar apakšpunktiem.

5. Iespējamie kompensēšanas pasākumi

Saskaņā ar Novērtējuma likuma 43. pantu paredzēto darbību atļauj veikt vai plānošanas dokumentu īstenot, ja tas negatīvi neietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*) ekoloģiskās funkcijas, integritāti un nav pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem. Ja paredzētā darbība vai plānošanas dokumenta īstenošana negatīvi ietekmē *Natura 2000* teritoriju, darbību atļauj veikt vai dokumentu īstenot tikai tādos gadījumos, kad tas ir vienīgais risinājums nozīmīgu sabiedrības sociālo vai ekonomisko interešu apmierināšanai un tajā ir ietverti kompensējoši pasākumi *Natura 2000* teritoriju tīklam. Gadījumos, ja konkrētās plānotās rīcības var būtiski ietekmēt *Natura 2000* teritoriju, saskaņā ar Novērtējuma likuma 4.¹ panta nosacījumiem novērtē tās ietekmi uz *Natura 2000* teritoriju. Šādā gadījumā ietekmes uz vidi izvērtēšana var tikt veikta, ekspertiem izvērtējot ar pasākuma īstenošanu saistīto ietekmi uz *Natura 2000* teritoriju, izvērtējot dažādas alternatīvas un iespējas negatīvo ietekmju samazināšanai.

6. Pārrobežu ietekme

Ar Stratēģiskā plāna īstenošanu saistītā iespējamā pārrobežu ietekme attiecināma uz virszemes ūdeņu kvalitātes izmaiņām, kas attiecīgi var radīt piesārņojuma izplatības risku Baltijas jūrā. Ņemot vērā to, ka Stratēģiskā plāna atbalsts nav vērsts uz intensīvo saimniekošanas metožu veicināšanu, bet gan uz aktivitātēm, kas tiešā vai netiešā veidā mazinās radīto vides problēmsituāciju, tad paredzama situācijas uzlabošanās. Tāpat ar paredzēto atbalstu *Natura 2000* teritoriju saglabāšanai ar atbalsta maksājumu starpniecību, Vides pārskata autori uzskata, ka pārrobežu ietekme bioloģiskās daudzveidības kontekstā sagaidāma pozitīva, jo *Natura 2000* teritorijas nodrošina ekoloģisko koridoru saglabāšanu Latvijas pierobežā un piejūras teritorijās. Pozitīvs vērtējums plānošanas dokumenta īstenošanai sagaidāmo klimata pārmaiņu kontekstā nozīmē pozitīvu pārrobežu ietekmi. Plānošanas dokuments ietver pasākumus, kuru īstenošanai identificēts starptautisko saistību izpildes veicināšanas potenciāls un potenciāla labvēlīga ietekme, tādējādi ir sagaidāma netieša pozitīva pārrobežu ietekme.

7. Paredzētie pasākumi monitoringa nodrošināšanai

Stratēģijas plāns nesatur kvantitatīvus rādītājus par piesārņojošo vielu un SEG emisiju samazināšanu, jo plānošanas dokumenta ietvaros mērķa rādītāji tiek noteikti atbilstoši KLP Stratēģisko plānu Regulai rezultātu rādītāju līmenī. Vides pārskata autoru vērtējumā, lai efektīvāk izstrādātu un īstenotu KLP instrumentus un pasākumus, kā arī ļautu labāk novērtēt to ietekmi, jāaizpilda šādas datu nepilnības: 1) Visas Biotopu direktīvas I pielikuma zālāju un citu biotopu teritorijas, kas var kvalificēties kā bioloģiski vērtīgi zālāji *Natura 2000* teritorijās un ārpus tām, ir jākartē; 2) Plānošanas dokumentam būtu jāpārskata investīciju pasākumi, lai noteiktu tos, kuri var nelabvēlīgi ietekmēt bioloģisko daudzveidību, un to, kā vislabāk no šādas ietekmes izvairīties, izmantojot labas un mazāk labas prakses gadījumu izpēti un 3) Lai uzraudzītu un uzlabotu agrovides un klimata pasākumu, meža pasākumu un citu pasākumu ar bioloģiskās daudzveidības mērķiem efektivitāti un lietderību, ir jānosaka, jāuzrauga un jāziņo par shēmai specifiskiem, izmērāmiem, sasniedzamiem, reālistiskiem un termiņiem paredzētiem mērķiem. Šāda uzraudzība un novērtēšana Vides pārskata autoru ieskatā jāveic neatkarīgiem, profesionāliem vērtētājiem, izmantojot zinātniski pamatotas un adekvātas paraugu ņemšanas metodes, paraugus ņemot shēmas zonās un atbilstoši izvietotās kontroles zonās. Dalībvalstīm būtu jāziņo par katras shēmas mērķu sasniegšanu katra plānošanas dokumenta ieviešanas perioda vidusposma un nobeiguma novērtējumiem. Eiropas Komisijai, apspriežoties ar

dalībvalstīm, būtu jāizstrādā ziņošanas sistēma, ar kuras palīdzību šī monitoringa rezultātus var apkopot turpmākā Eiropas Komisijas izveidotajā kopējā uzraudzības un novērtēšanas sistēmā (CMEF) ietekmes rādītājā (piemēram, to shēmu procentuālā daļa, kuras katrā dalībvalstī finansē no KLP un kurām ir sasniedzamie bioloģiskās daudzveidības mērķi).

Vides pārskata autoru vērtējumā Stratēģiskā plāna nepieciešamo pasākumu īstenošanas būtisko ietekmju uz vidi monitoringa nodrošināšanai un korektīvo darbību veikšanai jāņem vērā arī citu tautsaimniecības nozaru politikas plānošanas dokumenti un to hierarhiskais statuss.

Atbilstoši EK prasībām katru gadu Zemkopības ministrija sniedz KLP izpildes ziņojumu.

II Vides pārskata sabiedriskā apspriešana

Atbilstoši Noteikumu Nr. 157 noteiktajām prasībām paziņojums par sabiedrisko apspriešanu plānošanas dokumentam un tā Vides pārskatam tika publicēts Zemkopības ministrijas tīmekļa vietnē un laikrakstā “*Latvijas Vēstnesis*”, kā arī Biroja tīmekļvietnē: www.vpvb.gov.lv. Stratēģiskā plāna Vides pārskata projekta sabiedriskā apspriešana norisinājās no 2021. gada 1. novembra līdz 2021. gada 30. novembrim. Programmas projekts un Vides pārskata projekts bija pieejami Zemkopības ministrijas tīmekļvietnē: www.zm.gov.lv/zemkopibas-ministrija/statiskas-lapas/klp-nakotne?id=17169#jump, kā arī Agroresursu un ekonomikas institūta tīmekļvietnē: www.arei.lv.

Stratēģiskā plāna un Vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešanas sanāksme notika attālināti 2021. gada 16. novembrī videokonferences režīmā. No 2021. gada 15. novembra līdz 19. novembrim bija pieejama Vides pārskata projekta videoprezentācija.

Par Stratēģisko plānu un Vides pārskata projektu tika saņemti komentāri no Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Finanšu ministrijas, Dabas aizsardzības pārvaldes, Valsts vides dienesta, Vides konsultatīvās padomes, Latvijas Ornitoloģijas biedrības, Latvijas Dabas fonda, Latvijas Biškopības biedrības, Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācijas, Latvijas Zemnieku federācijas, Latvijas augu aizsardzības līdzekļu ražotāju un tirgotāju asociācijas, biedrības “*Zemnieku saeima*”, Latvijas Sēklaudzētāju asociācijas, biedrības “*Latvijas ūdensapgādes un kanalizācijas asociācija*”, Latvijas Kūdras asociācijas, biedrības “*Latvijas Lauku forums*”, Latvijas Apdrošinātāju asociācijas, biedrības “*Pierīgas tūrisma asociācija*”, biedrības “*Pierīgas partnerība*” un Pierīgas iedzīvotājiem un uzņēmējiem. Iepriekšminēto iestāžu, biedrību un organizāciju norādījumi, komentāri un viedoklis par plānošanas dokumentu un tā Vides pārskata projektu apkopoti Vides pārskata pielikumā “*Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.-2027. gadam sabiedriskā apspriešana. Saņemto viedokļu un atbilžu uz tiem apkopojums*”. Par Vides pārskatu būtiskākos iebildumus/ komentārus sniegusi Vides konsultatīvā padome, Dabas aizsardzības pārvalde, Latvijas Ornitoloģijas biedrība un Latvijas Dabas fonds, norādot uz Vides pārskatā izvēlēto plānošanas dokumenta ietekmes uz vidi novērtējuma metodiku.

Izvērtētā dokumentācija:

Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskais plāns 2023.-2027. gadam un tās Vides pārskats.

Piemērotās tiesību normas:

1. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/42/EK (2001. gada 27. jūnijs) par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu.
2. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu.
3. Likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” 4. panta trešā daļa, 23.⁴ pants, 23.⁵ pants.

4. Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” ceturtā, piektā, sestā, septītā, astotā daļa.

Biroja viedoklis:

Atbilstoši Novērtējuma likuma 23.⁵ panta sestās un septītās daļas prasībām Birojs konstatē, ka:

- 1. Plānošanas dokumenta Vides pārskats ir jāpilnveido, ņemot vērā šajā atzinumā 2.2. un 3.3. punktā izteiktos secinājumus un rekomendācijas.**
- 2. Pilnveidojot Plānošanas dokumentus, jāņem vērā šajā Biroja atzinumā un papildinātajā Vides pārskatā norādītais.**
- 3. Lai konstatētu Stratēģiskā plāna īstenošanas radīto tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi, Izstrādātājam, izmantojot valsts vides monitoringa un citus pieejamus datus, vismaz vienu reizi plānošanas periodā (2027. gadā) jāizstrādā monitoringa ziņojums un jāiesniedz (elektroniskā veidā) Birojā.**

Birojs vērš uzmanību, ka Zemkopības ministrijai atbilstoši Noteikumu Nr. 157 27. punktā noteiktajam jā sagatavo informatīvais ziņojums par to, kā plānošanas dokumentā integrēti vides apsvērumi, kā ņemts vērā Vides pārskats, Biroja atzinums un sabiedriskās apspriešanas rezultāti, jāsniedz izvēlēta risinājuma pamatojums un jānorāda pasākumi ietekmes monitoringam. Atbilstoši Noteikumu Nr. 157 28. un 29. punktā noteiktajam jā sagatavo un jāpublicē arī paziņojums par plānošanas dokumenta pieņemšanu.

Direktore

(paraksts*)

D. Avdejanova

*Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu

Atzinums nosūtīts:

1. Latvijas Republikas Zemkopības ministrijai, *E.Adresē*.
2. Agroresursu un ekonomikas institūtam, e–pastā: arei@arei.lv.